

Adrie en Pasja van de Wetering

Ik ben geen manager maar nertsenhouder

Adrie van de Wetering behoort tot een grote groep nertsenhouders die allemaal midden jaren tachtig begonnen met het houden van nertsen. Een begin met ups en downs. Tweemaal moest hij afpelzen vanwege AD. Toen hij eindelijk alles echt goed op de rit had kwam het verbod. Desondanks staan hij en Pasja heel positief in het leven. Af en toe duiken ze op in de Pelsdierenhouder. Omdat ze bijna altijd ja zeggen tegen excursieaanvragen. Met een lekker kopje koffie, en natuurlijk een flink stuk echte Limburgse vlaai, doken we gezamenlijk in hun nertsenhistorie. Een gesprek met twee enthousiaste mensen, open over hun bedrijfsvoering en met een duidelijke filosofie.

Jacqueline Manders,
PR & Communicatie

Iedereen heeft zo zijn eigen verrassende verhaal. Ook dat van Adrie en Pasja is weer uniek. Adrie is opgegroeid op het boerenbedrijf van zijn ouders tussen de koeien en de varkens maar wilde zelf elektricien worden. Hij had niets met koeien maar wel met andere diersoorten. Toen zijn ouders stopten met varkens kwamen er hokken leeg te staan.

In De Boerderij stond een artikel over het houden van moerasbevers, wat hen wel

wat leek. Daarom begonnen ze thuis in Lithoijen in 1980 in eerste instantie met moerasbevers. Nadat de Duitser van wie zij de dieren duur gekocht hadden met de noorderzon verdwenen was, moesten zij, net als alle anderen die hetzelfde overkwam, zelf op zoek naar afzet. Zo kwamen ze bij Sepp Kors van de Hudson Bay terecht en kwamen de nertsen in beeld. Toen de koeien in 1983 van het toneel verdwenen, werd naar iets anders gezocht. Adrie ging in de paar- en de pelstijd bij de toenmalige voorzitter, de heer Van Hoeckel, in de leer om zich meer in de nertsen te verdiepen. Daarna volgde een goede stageplek op de farm van diens voorganger de heer Boots. *"Ja Cor en Wim maken jullie je borst maar nat, ik ga alle voorzitters af."* Ook bij André van den Broek mocht hij de fijne kneepjes van het vak leren. De pelsdieren cursus in Horst herinnert hij zich als heel leerzaam. Omdat hij nog geen rijbewijs had, kon hij met Gijs Verhoeven en Andre Kuijpers meereijden.

Adrie: "Sommige nertsenhouders waren in praktijk natuurlijk veel beter dan de leraren. Denk bijvoorbeeld aan het vangen van de dieren. Zij kwamen puur voor de theoretische kennis. Ik was helemaal blanco, had

toen nog nul ervaring met nerts en helemaal geen theoretische kennis."

Langzamerhand leerde hij steeds meer mensen kennen in de sector en als niet NFE-lid bezocht hij op zijn zeventiende al zijn eerste kringvergadering in Ommel. In 1986 was hij er klaar voor om zelf met zijn vader dieren aan te schaffen bij Van Hoeckel. "Daar kochten we 200 gedekte Wild teven. Bij Bruine de Bruin in Aalsmeer kochten we er 70 en bij Van den Broek in Beek en Donk nog eens 30. Prachtige dieren

die allemaal boven op onze houten zolder gehuisvest werden. Daar hadden we 500 hokken geplaatst."

Daar op die zolder ging jij vol goede moed, samen met je vader, het geleerde tijdens je stages en je cursus in praktijk brengen.

Adrie: "Dat eerste jaar ging alles goed. De dieren waren al drachtig en de werpperiode ging prima. Het tweede jaar was al heel anders. We hadden 800 dieren aangehouden maar ze wilden maar niet bronstig

worden. Die zolder was gewoon veel te donker. Ook de tl-lampen die we op advies van het Spelderholt hadden opgehangen veranderden daar niets aan. De vergunning die we hadden aangevraagd om een hal te mogen bouwen werd afgewezen omdat de buurt niet akkoord ging. In 1989 was ik inmiddels twintig jaar en ging ik overal bedrijven kijken. Het maakte mij niet uit waar, ik wilde overal wel naar toe verhuizen. Mijn ouders hadden dit bedrijf hier in Beringe bekeken maar zagen het helemaal niet zitten. Het was wel nog redelijk nieuw uit 1985 maar het was één grote bende. Er stonden 13 sheds waarvan 5 zelfs nog leeg. Er zat een vergunning op voor 1300 fokteven. We hadden toen nog 1000 mooie kwaliteitsteven over dus dat paste prima. Daarom ben ik toch zelf nog gaan kijken. Er was geen stroom en de erfbeplanting bestond uit mais. Er stonden sheds en verder was het één grote zoi. Toch zag ik het meteen helemaal voor me. Vond het eigenlijk wel een groot voordeel dat er niets was. Heb gewoon de rotzooi afgevoerd en kon blanco beginnen. Mijn ouders huurden schuin tegenover de farm een huis en ik reed een jaar lang dagelijks heen en weer van Lithoijen naar de farm in Beringe. Onze boerderij daar was nog niet verkocht en mijn sociale leven speelde zich voornamelijk nog daar af. In de paartijd, de jongentijd en de pelstijd sliep ik wel regelmatig hier. Later hebben mijn ouders de boerderij verkocht en een huis gekocht in Panningen."

Pasja: "Toen ik jou in 1995 leerde kennen in de discotheek in Loosbroek, had je al zo'n 1800 fokteven. Ik woonde toen weer in Uden in een appartementje aan de markt, na vier jaar in Deventer op kamers te hebben gezeten en even in Groesbeek gewoond te hebben. Als bedrijfsleidster voor Manfield had ik gewerkt in Nijmegen en Tiel en op dat moment was ik werkzaam in Veenendaal.

Al had mijn opa een boerderij in de buurt van Leiden, woonden we in Uden achteraf en heb ik een opleiding aan de HAS gevolgd; ik had nog nooit een nerts gezien. De eerste keer toen ik met Adrie mee ging naar zijn bedrijf in Beringe was dan ook heel vreemd. Ik dacht sowieso dat in IJsselstein de Middenpeelweg ophield. Verder dan daar ging je alleen als je op vakantie ging naar het zuiden. Amper een jaar later deed jij me al een 'heel romantisch' huwelijksaanzoek. Om te beginnen vroeg je of samenwonen voor mij anders

voelde dan trouwen. Toen ik zei daar geen verschil in te zien stelde je voor om te gaan trouwen en in een schuur bij de farm te gaan wonen. Maar... wel onder voorwaarde dat de pelsprijzen in februari 50 gulden waren anders was er geen geld voor die schuur en kon de trouwerij ook niet doorgaan. Manfield heeft toen geregeld dat ik bij Jansen Noy in Sevenum kon gaan werken en in oktober 1996 zijn we getrouwd. Door de jaren heen ben ik me steeds meer betrokken gaan voelen bij het bedrijf. Sinds 2010 drogen we ook zelf. Van te voren ben ik hier en daar gaan kijken en praten. De organisatie met betrekking tot het droogproces ligt helemaal bij mij. Ik zie het ook echt als een uitdaging om dit zo professioneel mogelijk aan te pakken. We vonden het altijd jammer dat we op dat proces geen invloed uit konden oefenen."

Adrie: "We waren wel tevreden over het drogen, maar je bent het hele jaar bezig met dezelfde dieren en dan geef je ze net voor het einde van de rit zo maar mee aan een ander voor de finishing touch. Dat is gewoon jammer."

Pasja: "Anderen zijn de mening toegedaan 'schoenmaker blijf bij je leest'. Ik sta er nu bij tijdens het drogen en als ik denk dat de pelzen anders ingesneden of opgeplankt moeten worden dan kun je dat ter plekke à la minuut nog bijsturen. Wanneer je voorheen wilde dat iets op een andere manier gebeurde kon je weer een jaar wachten."

Nog even terug naar die schuur in 1996. Hoe lang hebben jullie daar uiteindelijk gewoond?

Adrie: "In 2007 hebben we pas dit huis gebouwd. Tot die tijd hebben we, ruim 11 jaar dus, in de schuur gewoond. Inmiddels woont daar nu een van onze twee vaste personeelsleden. Zeker in de pelstijd vind ik dat fijn. Ook al hebben we een goed alarm, twee horen altijd meer dan één. We hebben daar altijd goed gewoond en onze drie kinderen zijn ook daar geboren."

Jullie hebben in het verleden twee keer afgepeld voordat jullie besloten de jodiumtest en nu de Elisatest toe te gaan passen? Hoe zijn jullie tot dit besluit gekomen?

Pasja: "Ik zie het nog voor me hoe de verloskundige op 19 januari 1998's morgens binnenkwam toen onze Tom net geboren was. Ik lag huilend in bed en toen ze vroeg

wat er aan de hand was kon ik alleen maar antwoorden dat we slechte bloeduitslagen binnengekregen hadden. Zij schrok zich helemaal het apelazarus. Dacht dat het over de baby ging. Tot ik zei dat we net geïnvesteerd hadden in een duur meststelsel, dat we nieuwe saffieren aangeschaft hadden en dat er nu plotseling AD aangetroffen was bij de dieren."

Adrie: "In die tijd pelsde iedereen dan nog af. Wij ook dus. Daarna hebben we heel goed schoongemaakt en bij Harald Giesbertz vol goede moed 2500 gedekte teven gekocht. Doelbewust alleen maar Wild. Het is eigenlijk onbeschrijflijk wat je voelt als je dan de dag na Kerstmis telefoon krijgt van Harald met de vraag of we ze nog wel willen want bij hem waren positieven aangetroffen. Dan zakt de grond echt onder je voeten weg. We besloten om de dieren toch te kopen. We hadden ook geen keus omdat er zo laat gewoon ook geen andere dieren meer te krijgen waren. Tegenwoordig is dat makkelijker dan toen. Tja natuurlijk was er daarna weer geen houden aan en moesten we in 2000 weer opnieuw afpelzen. Dit alles ging in overleg met Rien Leeyen. Hij had ook AD en had ook net afgepeld. We besloten beiden dezelfde stam AD-vrije dieren in te zetten afkomstig van hun farm in Polen. Om en om afpelzen wanneer je zo dicht bij elkaar zit is niet han-

dig. Alle bacteriogrammen zagen er goed uit dus kochten we nog een aantal mooie zwarte reuen bij Walhout. Toen de dieren arriveerden zag de farm nog mistig van de natronloog, zo goed hadden we schoon gemaakt. Op 3 februari, we hadden de dieren net, vonden we de eerste drie positieven al weer. Och, als je zou moeten opschrijven waar ik in de loop der jaren allemaal dieren gekocht heb. Na dit bericht was de keuze niet moeilijk meer. Al zouden we dat gewild hebben, we waren financieel gewoon niet meer in staat om nog een keer helemaal opnieuw te beginnen. We zijn overgestapt op de Jodiumtest en verder gegaan met deze dieren. In het begin hebben we heel vaak getest waarbij we veel positieven vonden, langzaam ging dat beter. Tussentijds hebben we wel nog kwaliteitsreuen en teven aangekocht om de kwaliteit versneld te verbeteren. Langzamerhand werd de situatie stabiel en durfde ik ook weer andere kleurslagen aan te kopen. Ik ben geen echte manager. Vind vooral de fokkerij interessant. Daarom ben ik ook met voerpilot gestart, niet vanwege het gemak maar om nog preciezer te kunnen voeren en daardoor een betere body score te krijgen. Ik heb liever één heel goed bedrijf waar ik zelf helemaal bij betrokken ben dan meerdere bedrijven die ik moet aansturen. Natuurlijk houd ik wel het

zakelijke functionele aspect in de gaten. In 2008 hebben we nogmaals uitgebreid. Dit keer naar 4750 moederdieren. Met personeel in dienst kun je zelf ook af en toe weg en op vakantie. Eindelijk kregen we rust op de farm.

Toch ben je daarna nog overgestapt op Elisa. Waarom?

Adrie: "Ondanks dat ik veel moeite deed om met behulp van de Jodiumtest mijn kwaliteit en fokresultaat verder te verbeteren, lukte dat maar ten dele. In principe ging alles zijn gangetje en zou ik tevreden moeten zijn met het resultaat. Maar dat was ik niet. Ik fokte keurig rond het gemiddelde maar ik wilde meer. Ik hoef niet perse steeds meer dieren maar ik heb wel heel veel plezier in de fokkerij op zich. Via Harald Giesbertz hoorde ik verhalen over de Elisatest. Hij was daar enthousiast over. Samen vormen we met Willy de Kleijne, Frank Hendriks, Bart de Ruijter en Rini van den Broek een studieclubje. Ik ben ervan overtuigd dat wij elkaar niet voor de gek houden. Wij vertrouwen elkaar en leren van elkaar. Concurrentie speelt bij ons niet. Iedereen komt gewoon eerlijk met de cijfers op tafel en dat doen we ook als die cijfers tegen vallen. Je zoekt toch altijd naar mensen met dezelfde filosofie. Henk Kamevaar van Flevo vindt dit ook allemaal

heel interessant dus die krijgt altijd een kopie van onze gegevens. Ik schrijf ook alles op. Maak veel berekeningen. Onze studiegroep doet ook overal aan mee. Of het nu TEAP of TAF was of wanneer Flevo dieren gaat wegen, wij zijn erbij. Toen Harald vertelde over de Elisatest was ik dus ook meteen geïnteresseerd. Drie jaar geleden werden de kammen met de bloedmonsters nog naar Finland gestuurd en daar getest."

Pasja: "De eerste keer dat ik ze naar het postkantoor bracht hier in het dorp, weigerden ze de kammenboekjes met bloedmonsters op te sturen. Al doende leert men. De keer daarop verstuurde ik gewoon 'kaarten'. Meteen al het tweede jaar was de NFE zover om de test zelf uit te voeren en sindsdien brengen we de monsters zelf weg naar Nederaselt. Naar Finland bleven ze soms erg lang onderweg en moest je soms best lang op de uitslag wachten. Bij de NFE gaat dat lekker snel."

Adrie: "Vorig jaar ging alles al meteen beter en dit jaar gaat het helemaal super. Ik blijf natuurlijk toch voorzichtig en kan niet alles met 100% zekerheid aan de Elisatest toeschrijven maar ik heb dit jaar 2000 pelzen meer afgeleverd. Bij een indeling van een schaal 0 t/m 8 was ik vroeger bij wijze van spreken blij als ik voldoende ouderdieren overhield bij de 0 t/m 4. Dit jaar heb ik 700

reuen nodig. Bij de 0 had ik er al 794. Maar liefst 55% van de dieren scoorde 0. Omdat er bij die 0 ook kwaliteit C-reuen zitten ben ik blij dat ik nog 295 enen heb en 122 tweeën. Op hen kan ik dan nog de andere selectiecriteria toepassen zoals bijvoorbeeld kwaliteit, gewicht of grootte. Bij de enen en tweeën vind je bijna geen nulnesten, bij de vieren liggen er soms wel 4 naast elkaar. Dat geeft toch te denken. Bij jodium is het gewoon ja of nee, Elisa gaat veel verder. Begin oktober begin ik met het testen van de oude teven. In de laatste week voor de pelstijd gaan we de dieren wegen. Alle reuen boven de 3100 gram testen we meteen. Afgelopen keer kwamen er veel te veel uit dus kon ik de gewichtsnorm flink hoger leggen. In de tweede week van november komt volgens planning de selecteur uit Finland. Die kon afgelopen jaar nog eens 40% weg selecteren. Dan nog blijven er bespreekgevallen over waarbij ik de ene keer persoonlijk kies voor gewicht en een andere keer voor kwaliteit of grootte. Iedereen gaat daar toch weer anders mee om. Ik zet tegenwoordig alle nullen en enen in de fokgroep. Een tweetje moet echt een A zijn anders wordt hij of zij sowieso niet goed genoeg bevonden."

En nu is er op dat vlak eindelijk rust? Zijn jullie er ook al klaar voor om de dieren deze zomer volgens dierenwelzijnsnormen te huisvesten?

Pasja: "Deze periode van het jaar was in het verleden wel eens anders. We maken ons nu minder zorgen, maar het blijft wel evengoed een drukke periode. De selectie is ongeveer klaar. De mest is weg en we hebben al geënt tegen Hondenziekte omdat het nu nog niet vriest. Schoonmaken doen we niet overdreven veel. Wel halen we altijd alle haren van de rennen. Dat moet nog gebeuren. Verjaardagen zijn weer achter de rug. Nu zitten we natuurlijk weer met het verbod in onze maag. Bij Pauw & Witteman in 2010 deed Van Gerven alsof we miljonair waren en het verbod helemaal niets uitmaakte. Dat terwijl wij tot twee keer toe ons hele fokbestand hadden afgepeld vanwege AD en we na jaren in die schuur gewoond te hebben in 2007 net geïnvesteerd hadden in een nieuw huis. Daarbij hadden we in 2008 onze vergunning uitgebreid en mede vanwege de stankcirkel geïnvesteerd in een nieuwe kas. Dan te bedenken dat in 2008 de pelzen ineens veel minder opbrachten. Dat was echt weer zo'n dip. Wij moesten al onze investeringen nog terug gaan verdienen. Gelukkig zijn de

prijzen de laatste jaren heel goed geweest maar dat konden we toen nog niet weten. Toen waren wij net klaar voor de toekomst. Ik was zo boos die avond!”

Adrie: “Af en toe kopen we wat andere kleurslagen bij. Dat vind ik mooi. Bij Jan Fransen hebben we mooie Pearls gekocht. Uit onze eigen fokkerij heb ik Silverblues. Beiden zijn redelijk stabiel in prijs. Dat kun je van de Mahogany's of de diverse cross-soorten niet echt zeggen maar die vind ik gewoon mooi. Achter mijn kas staat nog een aantal sheds. Normalerweise zouden die verdwijnen en zou ik een stukje aan mijn kas bouwen. Die sheds zijn niet meer zo modern maar wel nog gewoon goed en schoon. Daar staan verlengde klauterkooien in waar ik zelfs 5 dieren in mag houden. Tot op heden waren mijn eerste 12 rijen laag waarin ik twee reuen met hun moeder huisvestte. Met ingang van 2014 mag dat niet meer en houd ik daar 4 rijen met lage rennen over waar ik een moeder met een reu in zet. De rest bouw ik om tot klauterrenen waar ik 4 dieren per ren in mag zetten. Daarnaast heb

ik nog die 4 sheds. We houden nu ruimte over maar hebben besloten om de sheds te laten staan en de dieren in het vervolg wat ruimer weg zetten.”

Ondanks de politieke ellende stralen jullie altijd veel enthousiasme en positiviteit uit. Hoe zien jullie de toekomst?

Pasja: “Alles is anders als je opvolgers hebt. We hebben 3 kinderen, Tom van 16, Koen van 14 en Lieke van 12. Bij de geboorte van Lieke hebben we nog echt getwijfeld over haar naam. Die vonden we allebei erg leuk en die naam had ik al vanaf mijn zestiende in mijn hoofd, maar ja... door de anti-bont woordvoerster uit die tijd, Lieke Keller, klonk die naam toch echt even iets minder aantrekkelijk. Gelukkig hebben we ons daar niet door van de wijs laten brengen. Stel je voor dat we haar in de plaats daarvan Marianne of Krista hadden genoemd. Zij hebben onze toekomst aardig in duigen gegooid. Tot op heden heeft geen van de drie ambitie om de nertsenhouderij over te

nemen. Daar moet je toch nu al rekening mee houden en over nadenken.

Adrie: “We zijn in 2024 nog te jong om te stoppen met werken en weten niet wat we moeten gaan doen. Een inmiddels uit de hand gelopen hobby is het houden van Alpaca's, prachtige dieren. Maar of hier onze toekomst ligt is moeilijk te voorspellen. Alles zal ervan afhangen wat de prijzen van de nertsenpelzen de komende jaren gaan doen en of de overheid nog over de brug komt. We hebben nu heel veel onzekerheid. Heel belangrijk is de vraag of onze plannen ook financieel haalbaar zijn. Je kunt wel schelden, je boos en machteloos voelen maar daardoor verandert er niets. Wij zijn in ieder geval niet van plan om bij de pakken neer te gaan zitten. We zijn allebei gezond en voorlopig werken we gewoon door en houden we de moed erin.”